

felse maa see paa, hvad der kan passe en enkelt Stand ligeoverfor det Almene. Ved en Sags Afgjørelse, som interesserer det Almene paa den Maade, maae vi ikke lade os hilbe af et saabant Hensyn, hvilket ogsaa har været fremhævet ved Forhandlingen om Næringsspørgsmaalet fra mange forskjellige Sider. Jeg troer netop, at man skal behandle denne enkelte Klasse, Kobbersmedene, paa samme Maade, som den hele øvrige store Klasse af Producenter. Og det forekommer mig derfor, at den Lovtale, som før blev udtalt fra en æret Rigsdagsmands Side til Fordeel for Kobberværkerne, ikke har nogetsteds hjemme. Det maa erindres, at den store Opmuntring, Kobberværkerne have haft i Aarhundreder før at kunne skaffe sig Bygninger, Dampmaskiner, Redskaber o. desl., har givet dem et Opsving, der er trykkende for den Klasse af Arbeidere, som staaer ligeoverfor dem, thi om ogsaa de stræbe fremad med nok saa stor personlig Digtighed, ville de dog ikke være istand til at concurrere paa den rigtige Maade med Kobberværkerne, fordi disse netop paa Grund af den store Opmuntring have et saa stort Forspring. Den samme Omstændighed gjør det til Pligt for Folkethinget, at man ikke længere skal lade sig lede af disse Hensyn til enkelte Classer, men søge at stille Alle under lige Forhold.

Indenrigsministeren ad interim: Det er ogsaa den Hovedbetragtning, hvorfra Ministeriet er gaaet ud, at der var en Ulighed og at den maatte hæves. Ved at give Kobbersmedene Ret til Føring, troer jeg, at man vil hæve dem ikke ubetydeligt, da de vistnok vilde kunne forene sig om at gjøre en saadan Ret brugbar — men det vilde vistnok stemme meest overeens med Næringslovens almindelige Grundsaetning, om man gik den Vej, der er foreslaaet i Lovudkastet, og holdt sig til, at denne Omloben eller Bissekramhandel med Kobbersager blev forhindret for Fremtiden, saaledes at der blev faste Udsalgsteder — og jeg troer derfor ikke, at man for denne ene Vare skal gjøre en saa afvigende Grundsaetning gjældende ved at lade den føre fra Dør til Dør. Jeg indrømmer, at der er noget Poetisk ved at faae det saaledes fjørt til

sig, noget Begjæmt og Noget, der i mange Henseender tiltaler; men det er ikke den Vej, Næringslovgivningen er gaaet, og det vil derfor være i fuldkommen god Overensstemmelse med Hovedgrundsaetningen i den, naar man følger det, der er foreslaaet i Lovudkastet. Hvad Kobberværkerens Privilegier angaaer, maa jeg tilstaae, at det ikke har været mig ret klart, hvad der er anført derom fra forskjellige Sider. De Rettigheder, Kobberværkerne have, ere givne ved almindelige Bestemmelser, som maae kunne forandres af Lovgivningsmagten, dog er der tillagt et enkelt af dem nogle reelle Privilegier; thi at der i den seneste Confirmation er taget et Forbehold, gjør efter min Mening ikke nogen Forandring i dette Privilegiums reelle Charakter. Hvis man gik den Vej, der er foreslaaet i Lovudkastet, at al Kobberføring blev forbudt, og at da kun een eneste Fabrik i hele Landet havde Ret til Kobberføring, frygtér jeg for, at dette Privilegium vilde faae en overordentlig stor Betydning — ja, at det vilde faae en saa stor Betydning, at man selv om man ikke tidligere havde tænkt paa at drive Værket — hvad jeg dog troer, man har — vilde optage Driften, og skulde det Offentlige faa senere til at afløse Privilegiet, vilde det naturligtvis blive langt mere kosteligt. Hvis man derimod vil gaae den antydede Vej og give Kobberføringen fri i Almindelighed, gjør man ikke noget Indgreb i Brede Værks Ret, thi der er i dets Privilegier ikke det fjerneste Spor af, at det skulde have Eneret til Føring — det har en Ret, men ingen Eneret. Jeg vilde, som sagt, i Henhold til Lovgivningens almindelige Grundsaetninger ansee det for ønskeligt, at man betraadte den Vej, der er anvist i Lovudkastet, men jeg anseer det dog ikke for at være saa afgjort, at jeg bestemt vil indsaette mig, om man vil gaae en anden Vej. Hovedsagen er, at den gennem saa mange Aar bestaaende Ulighed, hvorover der idelig og idelig er klaget, men som aldrig har ført til andet end Forhandling, bliver hævet; — jeg vil haabe, at denne Rigsdag ikke gaaer tilende, før den har løst dette Spørgsmaal; og derfor har jeg tilladt mig saa seent i Samlingen at bringe det herind.